

Студент 3 курсу

факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

РЕВІЗІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Анотація. Розкрито сутність поняття основних засобів, досліджено завдання ревізії основних засобів, послідовність її проведення ревізором. Виявлено джерела ревізій операцій, показано відображення нарахування амортизації основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку.

Аннотация. Раскрыта сущность понятия основных средств, исследованы задачи ревизии основных средств, последовательность ее проведения ревизором. Выявлены источники ревизий операций, показано отражения начисления амортизации основных средств на счетах бухгалтерского учета.

Annotation. The essence of the concept of fixed assets has been disclosed. The task of auditing fixed assets, the sequence of its performance by an auditor has been investigated. The sources of audits of such operations have been identified. Representation of fixed assets depreciation charges in accounting records has been described.

Ключові слова: основні засоби, ревізія, амортизація, ревізор.

Операції з основними засобами належать до найбільш складних видів роботи підприємства з огляду на їх відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Перевіряючи надходження, рух і вибуття основних засобів, правильність кореспонденції рахунків, важливо брати до уваги організаційну форму об'єкта контролю.

Даному питанню присвячено праці таких вчених, як: Грабова Н. М., Добровський В. М., при чому слід зазначити, що стосовно теми даного дослідження їх погляди багато в чому сходяться, але трактування, виклад думок та матеріалу мають деякі відмінності [1].

Метою даної статті є дослідження завдань ревізії основних засобів, її послідовність, джерела ревізії операцій з основними засобами.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року або операційного циклу та вартістю більше 2,5 тисяч гривень [2].

Завдання контролю і ревізії операцій з основними засобами перевірити збереження і використання за даними балансу правильності їх аналітичного й синтетичного обліку, своєчасність відображення в обліку операцій, пов'язаних із введенням їх в експлуатацію, вибуттям, нарахуванням зносу й амортизації. Від раціонального використання виробничих фондів, які має у своєму розпорядженні підприємство, залежить ефективність виробництва.

Для того, щоб ретельно здійснити перевірку основних засобів, необхідно зробити все можливе, аби ця ревізія була послідовною.

Послідовність проведення ревізій основних засобів:

1. Обстеження місць зберігання основних засобів та їх стану на складах, фермах, у бригадах, гаражах, ангарах.

2. Проведення контрольних інвентаризацій.

3. Аналіз використання матеріальних ресурсів та їх структури.

4. Документальна перевірка руху основних засобів – оприбуткування і використання, а також списання за цільовим призначенням, внутрішнього переміщення.

5. Аналіз і оцінка стану обліку та внутрішньогосподарського контролю, вивчення матеріалів інвентаризації та організації роботи з відшкодування матеріальних збитків, розробка заходів щодо збереження майна та інших матеріальних ресурсів, ефективного їх використання [3].

Здійснюючи контрольні заходи, необхідно перевірити повноту і своєчасність проведення інвентаризації основних засобів та правильність підбиття її результатів і відображення їх у бухгалтерському обліку. Ревізор має перевірити своєчасність проведення інвентаризації: щорічно станом на 1 жовтня перед складанням річної звітності за всіма статтями балансу, зокрема майна, машин, обладнання, транспортних засобів.

Намітивши для перевірки фактичну наявність основних засобів, ревізор зобов'язує керівника організації створити інвентаризаційну комісію і фіксує фактичні залишки основних засобів. Він може брати участь у роботі інвентаризаційної комісії або контролювати від проведення інвентаризації. У разі виявлення недостачі основних засобів ревізор вимагає пояснення від матеріально відповідальних осіб та проводить взаємозвіряння, контрольні обміри, зіставлення тощо.

Під час ревізії перевіряють, чи не було випадків, коли об'єкти основних засобів обліковувалися у складі малоцінних і швидкозношуваних предметів, і навпаки. Виявлені порушення слід вносити до акту ревізії [3].

Джерелами даних для проведення ревізії можуть виступати:

1. Первинні документи – акт приймання-здавання відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів форма № ОЗ-2, акти на списання основних засобів форма № ОЗ-3, акт на списання автотранспортних засобів форма № ОЗ-4, акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини форма № ОЗ-5, інвентарна картка обліку основних засобів форма № ОЗ-6, опис інвентарних карток обліку основних засобів форма № ОЗ-7, картка обліку руху основних засобів форма № ОЗ-8, інвентарний список основних засобів форма № ОЗ-9, розрахунок амортизації основних засобів для промислових підприємств форма № ОЗ-14, розрахунок амортизації основних засобів для будівельних організацій форма № ОЗ-15, розрахунок амортизації автотранспорту

2. Регістри синтетичного й аналітичного бухгалтерського фінансового обліку.
3. Дані квартальної та річної звітності.
4. Податкова, статистична й оперативна звітність [4].

Ревізор, проводячи ревізію, має пам'ятати, що за рутинною роботою можна пропустити джерела надходження та обліку основних засобів, їх руху і вибуття. Джерела надходження основних засобів:

1. Приймання основних засобів в експлуатацію за рахунок капітальних вкладень та вкладень засновників.
2. Приймання основних засобів, отриманих безкоштовно від інших підприємств, за допомогою викупу, в рахунок боргових зобов'язань та інших операцій.
3. Оприбуткування раніше не врахованих основних засобів.
4. Надходження відповідно до актів передачі як спонсорська допомога.
5. Придбання основних засобів у підприємств та організацій оформленням довгострокових розрахунків.
6. Централізоване постачання від міністерства, відомства.
7. Поновлення в обліку безпідставно або передчасно списаних основних засобів [1].

Важливим питанням під час перевірки ревізором основних засобів є ревізія нарахування амортизації основних засобів.

У процесі виробництва основні засоби втрачають свою споживчу вартість і переносять її на створений з їх участю продукт. Унаслідок цього основні засоби втрачають виробничі якості, і, якщо їх не можна відремонтувати чи модернізувати, або відновлення стає економічно не вигідним, їх ліквідують.

Таким чином, у процесі виробництва відбувається кругообіг вартості основних засобів. Так, їх вартість у вигляді амортизаційних відрахувань ураховується у собівартості виробленої продукції. Під час її реалізації надходить виручка, частина якої є відшкодуванням зношених основних засобів і спрямовується на капітальні вкладення для оновлення останніх. Так, визначено, що об'єктом амортизації є основні засоби (крім землі).

Нарахування амортизації здійснюється упродовж терміну корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством у ході визнання цього об'єкта активом (під час зарахування на баланс), і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, до обладнання чи консервації.

Строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів переглядається в разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання.

Починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання, амортизація об'єкта основних засобів нараховується з нового терміну корисного використання.

Основні засоби містить також п'ять методів нарахування амортизації: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, кумулятивний і виробничий. Дозволяється також використовувати норми і методи нарахування амортизації основних засобів, передбачені податковим законодавством.

На рахунках бухгалтерського обліку нарахування амортизації відображають так: нарахована амортизація основних засобів – дебет рахунку 83 "Амортизація" і кредит рахунку 13 "Знос (амортизація) необоротних активів"; віднесена амортизація на об'єкти обліку – дебет рахунків 23 "Виробництво", 91 "Загальновиробничі витрати", 92 "Адміністративні витрати", 93 "Витрати на збут", 94 "Інші витрати операційної діяльності" тощо, залежно від напрямку списання амортизації і кредит рахунку 83. За безоплатно отриманими основними засобами на суму нарахованої амортизації одночасно показують дохід – дебет субрахунку 424 "Безоплатно отримані необоротні активи" і кредит субрахунку 745 "Дохід від безоплатно отриманих активів".

Ревізор перевіряє розрахунки з визначення амортизації і віднесення її на об'єкти обліку. Нарахована податковим методом амортизація перевіряється на відповідність нормам закону про оподаткування прибутку підприємств.

Отже, ревізія основних засобів – це досить трудомісткий та важкий процес і для того, щоб ретельно його провести та виявити порушення, ревізор має дотримуватися порядку перевірки основних засобів, вибрати джерела інформації, та провести контроль за відображенням основних засобів та нарахованої амортизації на рахунках бухгалтерського обліку.

Наук. керівн. Бутенко К. В.

Література: 1. Грабова Н. М. Бухгалтерський облік на виробничих і торговельних підприємствах : навч. посіб. / Н. М. Грабова, В. М. Добровський. – Київ : Центр учбової літератури, 2000. – 624 с. 2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджена наказом Міністерства фінансів України від № 92 від 27.04.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>. 3. Інструкція про порядок проведення ревізій й перевірок державною контрольно-ревізійною службою в Україні, затверджена наказом головного контрольно-ревізійного управління України від № 92 від 27.04.2000 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>. 4. Бутинець Ф. Ф. Контроль й ревізія / Ф. Ф. Бутинець, С. В. Бардаш, Н. М. Малауга та ін. – Житомир : Світ, 2012. – 458 с.